

Mevrouw dr. J.J. Sylvester
Voorzitter van de vaste Commissie voor
Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

GRIFFIE EERSTE KAMER	
NR.	150123
RUB.	XV
DATUM	01 MRT 2012
KOPIE	524
VERW.	31929

Postadres
Postbus 93122
2509 AC Den Haag
Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag
Tel: (070) 356 35 63
Fax: (070) 361 50 72
secretariaat@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

Doorkiesnummer
(070) 356 3 602

Datum
29 februari 2012

Ons nummer
No 2012/226 U

Bijlagen

1

Behandelend medewerker

Petra van Dorst

Onderwerp

Gevolgen wetsvoorstel 'een regeling in de sociale zekerheid van de rechtsgevolgen van het niet aantonen van de levenssituatie na het aanbod van een huisbezoek' voor de burger en de uitvoeringspraktijk

Geachte mevrouw Sylvester,

Uw commissie behandelt op korte termijn het wetsvoorstel 'Een regeling in de sociale zekerheid van de rechtsgevolgen van het niet aantonen van de levenssituatie na het aanbod van een huisbezoek'. De Nationale ombudsman en de gemeentelijke ombudsmannen van Amsterdam, Groningen, Rotterdam Utrecht en Den Haag hebben in een brief van 11 oktober 2011 aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aandacht gevraagd voor de gevolgen die het wetsvoorstel voor de burger en de uitvoeringspraktijk kan hebben (zie bijlage). Graag brengen wij deze brief ook onder uw aandacht. In de brief spreken wij onze zorgen uit over het risico dat het wetsvoorstel kan leiden tot disproportionele uitvoering van huisbezoeken en daarmee tot schending van het huisrecht. Ook zetten we in de brief de in onze ogen noodzakelijke waarborgen uiteen.

Uiteraard ligt het niet op onze weg om de wenselijkheid of noodzakelijkheid van de wet ter discussie te stellen. Vanuit onze rol van toezichthouder van behoorlijk overheidshandelen rekenen we het wel tot onze verantwoordelijkheid om te wijzen op problemen die kunnen ontstaan als dit wetsvoorstel wordt aangenomen. Wij zijn altijd bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Mede namens de gemeentelijke ombudsmannen van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Groningen.

Bijlage: brief van 11 oktober 2011 aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De heer drs. P. de Krom
Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Postadres

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Tel: (070) 356 35 63

Fax: (070) 361 50 72

bureau@nationaleombudsman.nl

www.nationaleombudsman.nl

Doorkiesnummer

(070) 356 3656

Datum

11 oktober 2011

Ons nummer

No 2011/901 U

Uw brief

Uw kenmerk

Bijlagen

Behandelend medewerker

Onderwerp

wetsvoorstel 'Een regeling in de sociale zekerheid van de rechtsgevolgen van het niet aantonen van de levenssituatie na het aanbod huisbezoek'

Geachte heer De Krom,

Het wetsvoorstel *'een regeling in de sociale zekerheid van de rechtsgevolgen van het niet aantonen van de levenssituatie na het aanbod huisbezoek'* wordt momenteel in de Tweede Kamer behandeld. Graag vragen wij, de Nationale ombudsman en de gemeentelijke ombudsmannen van Amsterdam, Groningen, Rotterdam, Den Haag en Utrecht, uw aandacht voor de gevolgen die het wetsvoorstel voor de burger en de uitvoeringspraktijk kan hebben. Wij hebben kennis genomen van het nader verslag van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 14 juli 2011, waarin de vragen van leden van diverse fracties worden beantwoord. In aansluiting daarop willen wij ook onze zorgen uitspreken over het risico dat dit wetsvoorstel tot disproportionele uitvoering van huisbezoeken kan leiden en daarmee tot schending van het huisrecht als de uitvoering niet aan voorwaarden wordt verbonden. In deze brief zullen wij eerst kort het wetsvoorstel bespreken, onze kanttekeningen bij het wetsvoorstel plaatsen en tot slot de in onze ogen noodzakelijke waarborgen uiteenzetten.

Het wetsvoorstel

Tot nu toe is een huisbezoek in het kader van sociale zekerheidscontrole alleen toegestaan bij een concreet vermoeden van fraude of als de belanghebbende hiervoor toestemming geeft. Het kabinet vindt dat uitvoeringsorganen meer instrumenten ter beschikking moeten hebben om de inlichtingen die de uitkeringsgerechtigde geeft, te controleren. Dit wetsvoorstel biedt de uitvoeringsorganen de mogelijkheid gevolgen te verbinden aan het weigeren van toestemming voor een huisbezoek. De uitkering wordt bij weigering gekort, tenzij iemand op een andere manier zijn levenssituatie kan aantonen. Blijkens het Nader Rapport is het volgens het kabinet de eigen verantwoordelijkheid van degene die het aanbod ontvangt, al dan niet toestemming te geven. Dat een weigering financiële consequenties heeft, kan de belanghebbende in zijn afweging meenemen. De Raad van State heeft kritisch geadviseerd over dit voorstel. De opmerkingen van de Raad hebben

vooral betrekking op de noodzaak en de evenredigheid van het voorstel. Dit in relatie tot het grondwettelijk geregelde huisrecht.

Kanttekeningen bij de uitvoering van het wetsvoorstel

Voordat wij onze kanttekeningen plaatsen bij de uitvoering van het wetsvoorstel willen wij onze positie helder weergeven. Om te beginnen willen wij opmerken dat het niet op onze weg ligt om de wenselijkheid of noodzakelijkheid van de wet ter discussie te stellen. Wij rekenen het tot onze verantwoordelijkheid, vanuit onze ervaring als toezichthouder van behoorlijk handelen van de overheid, u te wijzen op problemen die mogelijk ontstaan als dit wetsvoorstel wet wordt. Om deze reden vragen wij uw aandacht voor de mogelijke gevolgen van deze wetgeving voor burgers. Hieronder worden puntsgewijs onze kanttekeningen opgesomd:

- De inbreuk op het huisrecht krijgt onvoldoende aandacht bij de beslissing iemand een huisbezoek 'aan te bieden.'
De memorie van toelichting stelt dat het huisbezoek het meest eenvoudige middel is. Deze formulering miskent het ingrijpende karakter van een huisbezoek. Het risico bestaat dat voornamelijk efficiencyargumenten doorslaggevend zullen worden bij het besluit om wel of niet een huisbezoek aan te bieden. Grondrechten als het huisrecht dreigen hierdoor naar de achtergrond te geraken en gebagatelliseerd te worden ('men ervaart een huisbezoek lang niet altijd als belastend of ingrijpend').
- Het aanbieden van een huisbezoek is niet vrijblijvend.
Aanbieden betekent dat iemand het aangeboden straffeloos kan afslaan. In dit wetsvoorstel is het aanbod niet vrijblijvend. Volgens de memorie van toelichting is het de eigen verantwoordelijkheid van degene die het aanbod ontvangt, om 'ja' of 'nee' te zeggen. Daarmee wordt voorbijgegaan aan de afhankelijke positie van de burger in een uitkerings situatie. Helderheid voor de bezochte is geboden.
- Uitvoeringsorganisaties mogen geen 'vrij' spel krijgen.
De ongeclausuleerde formulering van het wetsvoorstel mag uitvoeringsorganen in de praktijk geen vrij spel geven. Uiteindelijk moet in ieder individueel geval gemotiveerd kunnen worden aangegeven waarom een uitvoeringsorgaan een huisbezoek aanbiedt: welke afweging het hierbij heeft gemaakt om een huisbezoek af te leggen in plaats van een minder bezwarende manier van informatieverwerving te kiezen. De noodzaak in ieder individueel geval een gemotiveerde afweging te maken zou in de toelichting van het wetsvoorstel kenbaar moeten worden gemaakt;
- In het wetsvoorstel ontbreekt een expliciete afweging om wel of niet een huisbezoek aan te bieden. Uitgangspunt dient te zijn dat de uitvoeringsorganisatie geen onnodig bezwarende middelen inzet om haar doel te bereiken. In ieder individueel geval dient een afweging te worden gemaakt of een huisbezoek het geëigende middel is. Hiertoe dienen waarborgen te worden ontwikkeld.

- Er wordt geen aandacht besteed aan de privacyaspecten in de voorgestelde regeling. Wat gebeurt er met de informatie die tijdens het huisbezoek wordt verkregen? In welke systemen wordt die informatie verwerkt en opgeslagen. Wie krijgt toegang tot deze systemen? Hoe lang wordt de informatie bewaard? Hoe wordt de privacy van de betrokkene gegarandeerd?

Noodzakelijke waarborgen

Wij hebben een aantal waarborgen vastgesteld, die in onze ogen noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de huisbezoeken:

- Inzichtelijk maken op grond van welke overwegingen men tot een huisbezoek over kan gaan: het beleidsmatig vastleggen wanneer wel en wanneer niet. Dit voorkomt mogelijke rechtsongelijkheid en discriminatie. Uiteindelijk kan de rechter toetsen of er in een individueel geval evenredig gehandeld is.
- In ieder individueel geval (schriftelijk) motiveren waarom iemand in dit geval het huisbezoekaanbod krijgt en waarom een minder ingrijpend instrument niet afdoende is.
- Het werkniveau van de met huisbezoek belaste ambtenaren en de benodigde opleiding om een huisbezoek correct te laten verlopen.
- De controle op een correcte uitvoering van huisbezoeken (steekproefsgewijs) organiseren.
- Evaluatie van de huisbezoekregeling. Twee jaar na de invoering van het wetsvoorstel onderzoeken hoe de wet in de praktijk werkt; hierbij kunnen eveneens onze bevindingen worden betrokken.
- In geautomatiseerde systemen garanties inbouwen ter bescherming van de privacy van betrokkene.

Afsluitend

Door middel van deze brief hebben wij onze zorgen omtrent het wetsvoorstel aan u kenbaar willen maken. Graag willen wij de inhoud van onze brief mondeling toelichten.

Met vriendelijke groet,

de Nationale ombudsman, dr. A.F.M. Brenninkmeijer
de Gemeentelijke ombudsman van Amsterdam, mr. dr. U. van de Pol
de Gemeentelijke ombudsman van Rotterdam, mevrouw mr. A.M. Zwaneveld
de Gemeentelijke ombudsman van Den Haag, mevrouw mr. H.L.G. Seuren
de Gemeentelijke ombudsman van Utrecht, mevrouw mr. M. Schellekens
de Gemeentelijke ombudsman van Groningen, mevrouw W. Kol

Namens dezen,
dr. A.F.M. Brenninkmeijer

